

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön november 19^{kén} 1840.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Két szabadító.

(Folytatása.)

„Hallja, barátom — mond az őrszobába lépett őrmester a' szabadoshoz (Gefreiter), ezt félre vonva — maga egy szivességet tehetne velem, mellyért hálátlan nem leszek. Maga tudja, hogy éjjelben a' börtönökre ügyelést magának kell átengednem, mellyet altiszt hiányában, reggelig meg is tartand. Most azonban sürgős dolgom akadt, melly távozásomat 's legalább éjjél utáni egy óráig távollétemet is kívánja. Arra akartam tehát magát kérni, hogy vállalja -át tőlem a' felvigyázatot éjjél, 's én ezért a' reggeli órákat vállalom -el. Nem lesz kárára, ha e' kis szivességet meg nem tagadja tőlem.“

„Részemről mindegy — válaszolt a' szabados, egy búskomoly nemes tekintetű negyvenes — akármelley órában bizza ön rám a' hóhér tisztét. Parancsoljon velem őrmester ur!“

„Köszönöm bajtárs! Mi ujság a' révben legények? mit csinálnak az angolok?“

„Hm, — válaszolt egyik a' kérdezettek közül — minden csendességben van; csak estve felé koválygott egy ellenséges brigantine a' part körül, mellyet apró dereglyéink megtámadni nem mertek. Nehány álgú-golyóval üdvözlék a' partról, de ugy látszék, számba sem vevé őket. Bizonyosan utazókat vár e' városból az englishman; mert mint tudva van, a' városbeliek egy bordában szőnek az ellenséggel.“

„Bah — monda nevetve Grandjone — azért még sem csipneki minden fortélyukkal egy egeret is a' városból. Ki a' felügyelő e' révben?“

„Belcouer hadnagy.“

„Jól van; köszönöm. Ti csak ügyeljetej jól kötelességtekre; bár mi történik is kívül, nem gondotok. A' viszontlátásig!“

Az öreg elment, 's a' szabados átvette a' csomókulesot, hogy a' börtönöket megtekintse; a' többi ki lenyugodt, ki koczázással mulasztá az időt.

Közel egy óra telhetett bele, 's a' szabados még sem tért vissza a' czirkálásról. Ez egyik legénynek feltűnő volt, és szólla:

„Hol pokolban késik Jerome? úgy látszik, neki egy örökkévalóság kell, míg a' házat körüljárja! Csak nem történt valami baja! A' fiú, mint látszik, tudós; az ilyeneknél pedig hamar megbomlik valamely kerék.“

Többen is osztottak Pierre — a' közvitéz neve — gondolatában, 's éppen indulni akartak Jerome-ot fölkeresendők, midőn ez a' szobába lépett.

De mennyire megváltozott e' rövid távullét alatt!

Halványon, dult vonásokkal, beesett vörös szemekkel, bágyadtan 's álmódzva jelent-meg bajtársai között, kik ijedve ugrottak-fel, 's résztvevőleg vették-körül. Feje vállára csüggött, térdei roskadoztak, ajkai körül pedig görcsös vonaglás tűnt-fel koronként.

„Az Istenért! mi bajod? mi történt veled? — kérdék mindenfelől; 's viz, eczet 's többféle erősítő szereket hordtak össze.

A' szabados nem felelt; de lassanként elmélni kezdte, meredt szemekkel körülnézett, azután mélyen lélekzelve, homlokát dörzsölé, 's egy lóczára ült. Rögtön felszökött, 's vadon forgó szemekkel orditá:

„Az őrmestert! az őrmestert! Ég szerelmére kérlek, teremtsétek-elő az őrmestert!“

„Az őrmestert? — kérdé több hang — az lehetlen, hisz halálád, hogy sürgős dolgai hívták-el.“

„'S ha a' császár gyermekét tartja is keresztvizen, hozzátok ide — rivallá Jerome — hívjátok-elő az öreget, különben gyilkosságra vetemedem.“

„De mit akarsz vele bajtárs?“ kérdék többen.

„Ne kérdezzétek, ne vesztegessétek ezzel is az időt — ha bőszültté tenni nem akartok! vezessetek lakására! Találkoznom kell vele, habár a' sátánnal kelene is érte megküzdenem!“

A' katonák zavarttan 's bámulva néztek egymásra; ekkor lépett-be az öreg Grandjone.

„Itt van, itt van! — kiálták mindnyájan örömmel, mert Jerome kedélye annyira ingerült volt, hogy valóban valami rendkívülítől tartottak. — Na Jerome, most végezhetsz vele.“

Alig hallotta a' szabados, hogy kívánságának tárgya jelen van, mint őrült rohant reá, karon ragadta, 's kiáltá:

„Uram, szavamat visszaveszem; a' reggeli órát nem engedhetem-át; sőt viszonzszolgálatra kell önt kérnem, engedje-át a' felügyelést nekem egész időre!“

„Na, na — válaszolt az őrmester, mi közben karját amannak markáiból kifejté — nem ártana, ha kissé több becsületet tanulna maga. Így nem szoktak valakitől valamit kérni! Egyébiránt is kívánatát nem teljesíthetem.“

Jerome annyira összerendezte az utósó szavaknál, hogy inkább rém, mint emberhez hasonlita; de csak hamar eszmélni kezdett, és szenvedélyes felindulását legyőzván, szólla:

„Valóban nagy szívességet tenne velem őrmester ur; azért ismételve kérem önt!“

„Semmi sem lesz belőle — rivallá Grandjone — nem lehet, nem tehetem, 's ezzel vége! 's valóban nem is látom okát, mi szolgálatot tennék azzal magának!“

„O nagyot, mondhatlan nagyot — mondá Jerome majd nem sirva — ön nem képes azt felfogni, mi drága nekem ez az óra.“

„Nem akarom titkát tudni! — mormogá az öreg. — Szóval, maga lefekszik, mihelyest a' meghatározott óra üt, 's a' kulcsokat nekem adja - át!“

„Előbb éltemet!“ — kiáltá Jerome, 's kihívó tekintettel állott az őrmester elébe.

E' rendkívüli jelenet az egész legénységet a' vitázók körébe gyűjté; egyik egyiket, másik másikat pártolá, 's minthogy a' nagyobb szám a' hozzájuk közelebb állóhoz szegődött, nem sokára többen is egyesíték kérelmeiket Jerome-éval.

„Hagyjatok békét — szaporázá az öreg — nem lehet, mondom! 'S tudjátok, hogy mit egyszer mondtam, az mondván van! Éppen a' révből jövök — magam voltam künn, 's egy nyomorult lélekvesztőn egészen az angol farkasok torkáig eveztem. Szökési kísérletek vannak tervben, fontos intézkedéseknek jöttek nyomára, 's a' tábornok különösen rám parancsolt, hogy foglyaimra szemmel legyek, nehogy valamellyik elillanjon kalitkájából. Illyesmire nem vár két parancsot az öreg Grandjone; 's előbb izekre hagyom magamat vagdaltatni, mint helyemről távozzam.“

Jerome e' beszéd alatt körmét rágtá, 's a' kétségbeesés aggályá festé - le magát arcán; most kezét keresztül vonva homlokán, főlebbvalóját üdvözlé, és színlett nyugalommal monda:

„Engedjen-meg heveségemért őrmester ur; de itt nem csekélység forog kérdésben. Én is szökési tervnek jöttem nyomába, midőn ön helyett a' börtönöket vizsgáltam; én főlebb törekszem, s ezt csak különös szolgálatok által reményilem megnyerhetni; azért

engedje ön, hogy a' terhet önnel megosszam, minthogy négy szem különben is többet lát kettőnél. Ez a' vizsonzolgálat, mit öntől kívánok.“

„Ugyan mi jut eszébe bajtárs? — kérde Grandjone látszatos megrémüléssel. — Két dudás egy csárdában meg nem fér. Ajánlani fogom önt a' tábornoknak szolgálati buzgóságaért; de a' felvigyázást meg nem oszthatom. Azért csak verje-ki fejéből jó Jerome az efféle gondolatokat.

Ezzel azon hely felé irányzá lépteit, hol a' börtönkulcsok szoktak függeni. Ezek nem voltak szokott helyöken.

„Hol a' kulcsok? — kiáltá az öreg félreismerhetlen rohamával az aggálynak, és tekintete villámként járta körül a' szobát.

Jerome-ra mutattak, ki a' kulcsokat görcsösen összeszorított öklei között tartá.

„Ide a' kulcsokkal! — parancsolá az őrmester, egyszersmind intve a' szabadosnak.

„Soha sem!“ — kiáltá ez.

Grandjone felforrott haraggal lépett a' vonakodó elébe, 's keményen megnyomott hangon ismétlé:

„E' pillanatban ide a' kulcsokkal, vagy megkísértem rajtad erőmet!“

Jerome keze kardjára esett, 's ordítá:

„Nyomorult! mi tartóztat — —“

Az okosabbak közbe léptek, 's a' dühöngőt karon ragadák; egyik elragadá tőle a' kulcsokat, 's az őrmester elébe veté.

„Itt van martaléka, uram! — kiálta megvetőleg — igyekezzék, hogy ősz hajai egy derék bajtársának elnyomása által ismét megbarnuljanak!“

„Erről máskor nyelves kölyök! — zugá fogcsikoritva Grandjone, 's a' kulcsot felragadta. — Most az egyszer legyen elengedve e' hadi fenyíték átlépése. De jegyezzétek-meg, mit mondok: felfogtok váltatni, 's ki magát csak mutatni merészli is körömben, hadi törvény elébe idéztetem. Ez intés pedig leginkább illeti magát Jerome.“

És elsietett, mintha a' föld égne talpa alatt; utána szidalmak zápora ömlött.

Jerome óriási erővel löké félre az őt tartókat, 's más oldalon elrohant.

„És így gyermekem — monda Grandjone leányához, kinek ismét tömlöczébe ment — így reménylem, megszabadítlak, ha Isten is úgy akarja. A' tömlöczöd mellett fekvő börtön szerencséje üres,

ennek fenékszinén ajtó van; én ez ajtot felzártam, 's a' légvonalt követve könnyen rá találsz. Ezen ki-, 's a' hosszú folyosón, melyre nyílik, tapogatva végig mégy, míg a' kül-ajtóhoz nem érsz, mely csak betámasztva van, 's a' törvénypalota előudvarára nyílik. Az itt hátrahagyandó álöltözet, és „mindent a' császárért!” jelszó segítségével hátráltatás nélkül kijutsz, 's ekkor lehető gyorsással nagynénédhez sietsz, kinek, azon ürügy alatt, hogy leánykád a' kivégzés borzalmait ne lássa, hamarjában uti levelet szereztem. Átöltözve, mint ennek szolgálója a' révbe, az angol hajóra mégy, melynek kormányóját nem sokkal ezelőtt éltem koczkáztatásával értesíttem e' felől; — 's így, ha az ég futástokat védi, napköltekor biztosságban vagy. Ezután igyekezz férjeddal egyesülni; — jövőtöket bizzatok a' gondviselésre. Első szükségetek pótlására ez elég lesz; ez az egész, mit adhatok.

E' reszketéssel mondott szavak közben egy erszényt adott Manonnak, 's annyira meg volt indulva, hogy azt nem titkolhatá. Ujan feltalált leányát gyöngéden vonta keblére, csókokkal árasztá-el, és mellje magasra feszült a' nehéz sohajok tömegétől. A' fogoly is heves kedély-ingerültségben látszék lenni.

„Édes jó nemes lelkű atyám — zokogá Manon — ön százszorosan éreztetí velem bűneim súlyát. Valóban félek, hogy az ég haragját költöm-fel ellenem, midőn atyám eddig fedhetlen életét jövőre a' megsértett kötelesség öntudatával keseritem, ha elgondolom szökésem rettenetes következményeit önre nézve, ha visszaemlékezem, hogy atyám megfosztja magát érttem utósó fillerétől, mely szükségben tán enyhítheté baját.”

, Ez ugy is neked volt szánva — sipegé az öreg — halálom után e' csekély hagyomány leendett nálad megengesztelődésem követte! Egyébiránt, rólam ne aggódjál; mert hizelkedem magamnak, hogy tisztemben igen is lélekismeretesen járok-el, midőn fölebbvalóimat egy égbe kiáltó igaztalanság elkövetésétől mentem-meg. Mi azonban abbeli aggodalmadat illeti, hogy sz késed elősegítése gyanújába keveredhetném, ne félj; az öreg Grandjoncról illyesmit senki nem hinne még akkor is, ha karomon látnának a' börtönből kilépni. Zsoldom pedig, melyből e' csekélységet megtakaríthatám, jövőre is megkimél a' szükségtől. Azért verj-ki minden gondot fejedből, 's ha az óra üt, indulj, bizzál Istenben, 's ne feledd-el: „mindent a' császárért!”

Alig hangzott-el Grandjone ajkairól az utósó betű, a' tömlöcz boltozatán tompa sújtás hallatszék, melyet vakolat-darabok hullása követett, 's tompa esés-hang a' földön azt jelenté, miképp' valami le-

hullott Mindketten megütödvé tekintettek egymásra, 's Winterholdné halál-halvány lön.

Az őrmester lámpáját ragadván azon hely felé világított, hol az esés történt, 's egy követ emelt-föl, melyre darab papír volt göngyölgetve.

„Valami firkálva van reá — monda az öreg — olvasd-el gyermekem; szemeim már igen makranczoskodni kezdenek gyertyavilágnál.”

A' nő elvette az iratot, futólag reá tekintett, 's kebléből a' legnagyobb öröm 's rendkívülibb ámulat hangja reppent-ki.

„Ez férjem írása — kiálta Manon — az egekért! ő is fogva van!”

„Akkor nem írhatna neked. De talán csalódot! valóban az ő írása?”

„Kétségkívül, hallja csak atyám!”

(Folyt. következik.)

HAZAI HIRLELŐ.

G y á s z h i r. — Eörkényi plebanus, t. Gida József ur (vácz megyei pap), honunknak egyik szenvedélyes régiségbúvára 's philosophusa, kinek e' nembeli fölötté elmés állításai 's értekezései pár év előtt a' Hasznos Mulatságokban látának napvilágot, f. hónap 5-kén élete 65-ik évében meghalálozott, egy vaskos 's több ívből álló kéziratot hagyván maga után, melyben Ádám apánknak 's az őt követő nemzedéknek magyar voltát bámulatos ügyességgel 's dicséretes nyelv- 's dolog-ismerettel bebizonyítani igyekeztek. E' mű, mint egy elmés, tanult 's a' nemzetiség mellett forrón lángoló férjű 40 évi búvárkodásának eredménye, bizonyosan méltánylást érdemel.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' franczia növénykert gyarapodása. Du Petit Thouars kapitán utazásaiból visszatérvén, Kamesatkából egy 8 láb kerületű és 12 láb hosszú medvét hozott magával. Tovább Braziliából egy alpaga-t (camelus paco) és két királykeselyűt küldtek a' királynak ajándékbá.

Csörgőkigyók és sertvések. A' csörgőkigyó, mely Északameriában nagy számmal találtatik, különösen féltt ellene az olly gyarmatosoknak, kik marhatenyésztéssel foglalkodnak, mert e' gonosz állat cselesen megkerüli a' csordát, közébe pattanik, 's a' marhának orrát megcsipvén, a' legizmosabb ökor is áldozatja lesz néhány perc alatt a' csipésnek. Most azonban nyomába jöttek, hogy a' sertvések még mind eddig megkímélve maradtak e' kártékony állat marásától, 's hogy így a' sertvés legyen kiválasztva e' mérges kigyó kipusztítására. 'S mint a' lakosok beszélik, a' sertvések csakugyan vizsga szemmel leselkednek a' fák tövében és szikláknak találató lyukaknál, melyekben csörgőkigyók vannak, 's ha ezek szép szerével ki nem jönnek, vagy kikuturják őket, vagy addig várnak, míg az állatot az éhség kihajtja; ekkor ügyesen nyakon csipik, és szétrágják őket a' nélkül, hogy maguknak bajuk esnék.

KÜLÖNFÉLE.

Babett halála.

(Vége.)

Ezt látva Cadettnek, ki a másodszori ütésre készült a felemelt bárd kezéből kihullott; a három vágó legény mozdulatlan, bámulva állt. — Ők az élénk megindulás, a leány folytonos nyugtalanságát, és rendkívüli barátságát a tehénhez sem észre nem vették, sem meg nem fogták. — Mesterségök idegenné tette nálok a képzetet illy vonzalomról egy állat iránt, melyet ők halálra szánttnak hittek, hogy az emberi lét fenntartassék.

Midőn ámulásokból felébredtek, siettek mind hárman a leányt felemelni. Fel fogták mint könnyű tollat, s a vágómester nyugszékébe helyezték; foglalatosak voltak körülle; fehér vásznat hoztak; hideg vízbe mártották, s a leány halvány homlokát nedvesítették; de ez érzékeit vissza nem nyeri! a mell emelkedik; a lélekzet nehéz, akadozó; a tagok össze-össze huzódnak; a szemek csukva maradnak.

E közben a tehén az egy ütestől csak megkábíttatott; hosszú nyögése, sebes mozgása a tagoknak figyelmesítő a vágókat. — Ezek féltek, hogy a leány magához térhet, mielőtt munkájok véghez menne. — A bárd felemeltetik, s kétszer hull babett fejére. — Minden ütés göresös mozgást vont a leány fejébe, mintha őt találta volna az ütés. Most babett halva volt; utolsó fohászat elnyögte. — Baptiste a leányon eret vágott; két percz kellett a mütételre. Ekkor a leányt nyugszéken a házmester lakába vívék.

Itt jött szegény magához lassan ájulásából. Első szava kérdés volt babett iránt, a holt babett iránt. — Köny folyam ömlött-le arezán. — Kérdősködtek a nők, kik körülvevők s fájdalomában részt vettek, helyzetéről, állapotjáról; s megtudták, hogy Toinettenak hívják, hogy a találtak intézetéből ura által kivétetett, hogy most nála dolgozik, s hogy az vele végtelen méltatlanul bánik, hogy egyetlen vigasztalása e világon egyetlen barátneje babettje volt; és ismét fájdalmas felkiáltások, könyűk és kétségbeesés következtek.

E történet az egész vágó személyzetet mozgásba hozta; szorongtak a lányka közelébe; mindenki igyekezék őt vigasztalni. — Azok, kik nem juthattak a kétségbe esethez, regéltették a történetet maguknak, s azt megindulás nélkül nem hallgathatták. — Baptiste felszólítva társaitól, kik akaratlanul voltak tanúi s okai Toinette fájdalomának — fellépett a ház küszöbére, mely elébe 3–400 vágómester és legény gyűlt össze, s kiáltá:

„Uraim! egy gondolat! — Mesteremnek istállójában van egy szép pirókja, mellynek tiz évig kell tejet adni. Ha akarjátok, vegyük-meg közösen, s ajáljuk a szegény Toinette-nak babettje helyébe. — Jó lesz-e?”

„Igen, igen, jó, jó! — kiálták a hallgatók.”

„Helyesen! itt fővegem; mindenik vesse bele neki szánt ajándokát.”

Valamennyin adtak, tallért, frankot és sou-t — a mint ki adhatott. — Megszámolták; az összeg 422 frank 50 c.-ra ütött. — A vágómester tehénét 280 frankon vette, s annyin átengedte: még tehát 142 frank és 50 c. maradt fenn. — „Ezen összeg legyen az első ház- és istálló bérre s az első takarmány megvételére szánva! — Tegyük Toinettet tejárus leánynya és szabadá!” — Így hangzott a vélemény, mely örömríadással fogadtatott.

Azonnal siettek Baptiste 's két társa Toinette-hoz, ki még mindig sirt. — Baptiste szólt, 's mondá: — „Mademoiselle Toinette! mi levágtuk tehenét, az igaz; de nem tudtuk, hogy az önnek olly bút szerzend; mert másképp' nem öljük-meg. — Hanem engedje-meg, hogy önnek egy fiatalabb bő tejes tehenet ajálhassunk; az legyen öné; parancsoljon felette; — ezt meg nem ölik, azért jót állók!“

Toinette komolyan nézett a' legényekre, 's csak könyükkel felelt. — De Baptiste kéznél fogja, és kényszeríti őt küszöbíg jönni. — Itt mutatja neki a' tehenet, egy szép harmadfűt, melyet éppen most vezettek-ki. — Toinette szomorúan nézett rá, 's monda: — „ez nem az én babettem; ezek nem az ő szemei; ez nem az ő barátsága hozzám; ez más állat; azt én nem látom többé!“ — Nehéz sirás szakasztá félbe szavait.

„Ej Mademoiselle! — mond Baptiste — vigasztalódní kell; e' tehenet is babettnék hívják; — az neve; — tehát mi sem változott, csak hogy ezen állat többet ér, 's egészen öné.“

„Hát babettnék hívják! — kiáltá Toinette egy mosolylyal, mely könyei közül áttört. — Uram! igazán? — ah, milly szerenese!“ — Az örömnék egy sugára mutatkozott Toinette arcán.

A' béke visszatért belsejébe; mindjárt béreltetett egy kamrácska 's istálló, a' barrière közelében. — A' leánynak ura tudósított, 's ő még azon estve behordozkodott új lakába, mint egy tehennek birtokosnéja — mellynek hasznán, gyümölcsén, jövedelmén kell alapulni jövőnd szerencséjének.

. . Iya . . dre.

Meglepetés. Mintegy két hét előtt éppen ebédnél ült Lenoir ur nejével Parisban, midőn Strassburgból kis bőröndöt kapott, mellynek vitelbére 5 frank 90 ct. volt. — „Ej, ej — monda az ur nejéhez — talán bizony ajándék nagybátyádtól? éltében ez lenne első.“ Felállt, a' kívánt vitelbért kedvetlenül kifizeté, 's a' bőröndet azonnal felnyitotta, látandó, vajjon az ajándék érdemes-e 5 frank 90 cent.-ra. A' férj képe még hosszabbra nyult, midőn nem egyebet, mint egy szorgosan betakargatott pástétomot talált. — „Itt van a' nagy ajándék — kiálta Lenoir — de hallgassunk felőle, 's minthogy éppen alkalmas időben érkezett: vágd-fel feleség, 's azzal vége!“ A' nő engedelmeskedik — de milly meglepetés! a' pastétom tartalma nem ludmáj, nem is szarvasgomba, nem; 1000 darab 20 frankos, melly mint a' hozzá mellékelt levél mutatta, előre fizettetik-ki az egykor várandó örökség fejében.

Figyelmeztetés. *Videki t. cz. olvasóinkat figyelmeztetjük, hogy e' lapok jövő 1841-dik esztendei folyamatjának első felére az előfizetés már elfogadtatik; a' jelen pesti Leopold-vásárra jövő alkalmuk által pedig legkönnyebben lehet beküldeni a' szokott előfizetési díjt egyenesen a' kiadó hivatalhoz.*

Szerkeszti Mátray Gábor, halpiacson, Dencs-ház, 56-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betűivel, angol vas-sajtón
uri utsza 453.